REGLUGERÐ

um meðferð, búnað og hreinlæti við vinnslu sjávarafurða.

I. KAFLI
Almenn ákvæði.

1. gr.

Reglugerð þessi tekur til hreinlætis, búnaðar og meðferðar sjávarafurða um borð í veiðiskipi, við löndun, flutning, uppboð, geymslu, vinnslu og útflutning. Reglugerðin tekur einnig til vinnslu og pökkunar vatna-, hafbeitar- og eldisfiska og annarra eldisdýra. Reglugerðin tekur ekki til smásölu innanlands.

2. gr.

Vinnsluleyfishafi þarf að tryggja að afurðir séu ekki skemmdar, mengaðar eða óheilnæmar, tilgreind þyngd sé rétt, samræmi sé milli innihalds og merkinga og að afurðir uppfylli aðrar kröfur stjórnvalda.

3. gr.

Vatn sem notað er við vinnslu sjávarafurða skal uppfylla kröfur íslenskra yfirvalda um gæði neysluvatns. Sjó er hvorki heimilt að nota við vinnslu í landi né til þrifa á fiski- og vinnsluskipum nema hann uppfylli kröfur íslenskra yfirvalda um heilnæmi.

Ís skal framleiða úr neysluvatni eða hreinum sjó. Ís sem notaður er til kælingar á fiski skal geymdur og fluttur við heilnæmar aðstæður þannig að hann sé vel varinn fyrir driti, ryki og öðrum óhreinindum.

Þegar ís er notaður til þess að kæla fisk verður vatn sem bráðnar úr ísnum að geta runnið óhindrað undan honum.

4. gr.

Salt sem notað er við meðferð fiskafurða skal vera hreint og ómengað.

5. gr.

Vinnusvæði, búnað og áhöld sem notuð eru við vinnslu sjávarafurða má ekki nota til annarrar framleiðslu.

6. gr.

Aukefni, notkun þeirra og magn er háð samþykki Hollustuverndar ríkisins eða reglum þar að lútandi í markaðslandi. Aukefna sem notuð eru við framleiðslu skal getið á neytendaumbúðum eða í fylgiskjölum sé þess krafist í markaðslandi.

7. gr.

Fiskúrgang sem ekki er geymdur í þar til ætluðum geymslum skal geyma í vatnsheldum, lokuðum ílátum sem auðvelt er að þrífa. Fiskúrgangur má ekki safnast fyrir á vinnusvæði. Hann skal fjarlægja eigi sjaldnar en í lok hvers vinnudags.

Sérstakar geymslur sem notaðar eru fyrir úrgang skal þrífa vandlega eftir notkun og nota sérstök hreinsiefni gerist þess þörf. Varast ber að úrgangur valdi óþrifum.

8. gr.

Smurefni á vélar og tæki og önnur iðnaðarefni sem ætla má að geti borist í afurðir skulu vera viðurkennd af yfirvöldum til notkunar við matvælavinnslu.

9. gr.

Hreinsiefni og skyld efni skulu vera viðurkennd af yfirvöldum og notkun þeirra hagað í samræmi við leiðbeiningar. Efnin skulu geymd í loftræstum og lokuðum skápum, klefum eða geymslum.

Nagdýraeitur, skordýraeitur, sótthreinsiefni og önnur efni sem hugsanlega innihalda eitur skal geyma í læstum hirslum. Efnin skal nota í samræmi við leiðbeiningar og mega ekki valda neinni hættu á mengun.

Vinnsluleyfishafi skal hafa yfir að ráða viðeigandi búnaði til varnar og eyðingar skordýra og annarra meindýra. Búnaði skal þannig fyrir komið að eigi stafi mengunarhætta af. Skordýrum og öðrum meindýrum skal eyða með skipulegum hætti á athafnasvæðum. Vinnsluleyfishafi skal hafa skriflega áætlun um meindýravarnir eða samning við meindýraeyði.

10. gr.

Lyftarar og önnur flutningstæki sem notuð eru í húsum inni skulu knúin orkugjöfum sem ekki menga.

11. gr.

Við meðferð og vinnslu sjávarafurða skal lýsing vera fullnægjandi.

II. KAFLI
Aðstaða og búnaður.

12. gr.

Allur búnaður, ílát og áhöld sem sjávarafurðir koma í snertingu við skulu vera úr haldgóðum og ógegndræpum samþykktum efnum sem auðvelt er að þrífa og valda ekki skemmdum á afurðunum.

13. gr.

Í lest og á milliþilfari veiðiskips skal ekkert vera sem valdið getur skemmdum á fiski eða komið í veg fyrir þrif.

Á þilfarsbátum skal hafa þétta og hitaeinangrandi innsúð í lest eða annan búnað þannig að fiskur liggi aldrei að óklæddum byrðingi. Þil milli fiskilestar og vélarrúms, íbúða skipshafnar eða annars rýmis sem ekki er notað fyrir fisk skulu vera þétt og hitaeinangrandi. Leiðslur og rör sem liggja um lestina skulu vera einangruð.

Á svæðum sem notuð eru fyrir vinnslu og verkun eða frystingu á sjávarafurðum skulu vökvalagnir vera þannig frágengnar eða varðar að olíuleki geti ekki mengað. Rennur og annar búnaður skal vera þannig að fiskur merjist ekki.

14. gr.

Löndunarbúnaður, s.s. dælur og færibönd til flutnings sjávarafla, skal gerður úr efnum sem auðvelt er að þrífa og vera þannig frá genginn að hann skemmi ekki fiskinn. Við löndunarstað skal vera nægilegt vatn til þrifa.

15. gr.

Við flutning sjávarafurða skal þannig frá þeim gengið að hitastig það sem mælt er fyrir um haldist meðan á flutningi stendur. Flutningatæki skulu vandlega þrifin áður en þau eru notuð fyrir flutning á sjávarafurðum.

Sjávarafurðir sem ætlaðar eru til manneldis skal flytja í lokuðum ílátum og í flutningstækjum við hæfi. Óheimilt er að flytja sjávarafla um lengri vegalengd, s.s. milli byggðarlaga nema í lokuðu flutningsrými.

Ákvæði 1. og 2. mgr. gilda ekki um flutning á sjávarafla eða afurðum sem ekki eru ætlaðar til manneldis.

16. gr.

Aðstaða við vinnslu sjávarafurða skal vera þannig skipulögð að hún geti farið fram við fullnægjandi heilbrigðisaðstæður og taki mið af eðli afurðanna. Vinnslustöðvar, uppboðsmarkaðir og þurrkhjallar skulu ekki vera í grennd við sorphauga, skolpræsaop, mengandi iðnrekstur eða aðra mengunarvalda.

Bein tenging húsa við aðra starfsemi um dyr, glugga, stiga, lyftur, ganga o.s.frv. er því aðeins heimil að engin hætta sé á mengun.

17. gr.

Lóð og næsta umhverfi vinnslustöðva á landi skal vera rykbundið, hreint og snyrtilegt og þannig frágengið að sjávarafurðum sem þar eru geymdar og unnar stafi ekki mengunarhætta af. Steypt stétt eða sambærilegt efni skal vera fyrir framan allar dyr og lúgur og þannig lagt að vatn renni greiðlega að niðurföllum.

18. gr.

Húsnæði og næsta umhverfi uppboðsmarkaða skal uppfylla sambærilegar kröfur og gerðar eru til vinnslustöðva á landi.

19. gr.

Í þeim hlutum vinnslustöðva þar sem afurðir eru meðhöndlaðar, verkaðar, unnar, tilreiddar eða geymdar skulu vera stöm gólf úr vatnsþéttu efni sem auðvelt er að þrífa og hreinsa fullkomlega og þannig lögð að vatn renni greiðlega að niðurföllum. Niðurföll skulu vera nægilega víð og mörg og lokuð með vatnslásum. Holræsi skulu vera með réttum og nægilegum halla.

Veggir skulu vera með sléttu og slitþolnu yfirborði sem sé vatnsþétt og auðvelt að þrífa.

Loft og klæðning skulu vera auðveld til þrifa. Hvort tveggja skal gert úr ljósu efni sem auðvelt er að halda hreinu. Þök skulu vera vatnsheld og einangruð.

20. gr.

Hurðir skulu vera úr slitþolnu efni sem auðvelt er að þrífa. Dyr, lúgur, opnanlegir gluggar og önnur op skulu vera þannig frágengin að verjast megi skordýrum og öðrum meindýrum.

Gluggar skulu vera þannig frágengnir að hægt sé að skyggja þá eftir þörfum.

21. gr.

Þar sem þess er þörf skal loftræsting vera nægileg og góður búnaður til að fjarlægja gufu.

Hita- og loftræstibúnaður skal vera þannig gerður að hann valdi ekki mengun eða spilli hráefni eða afurðum, að sem minnst safnist í hann af óhreinindum og að nauðsynleg þrif séu auðveld.

Ljósabúnaður skal vera þannig að þrif séu auðveld og að engin hætta sé á að frá honum berist aðskotahlutir eða óhreinindi í hráefni eða afurðir.

Einnig skal vera fyrir hendi nægilegt og nægilega heitt vatn til þrifa.

22. gr.

Vinnslustöðvar skulu hafa nægilegt neysluvatn til þvotta á hráefni og afurðum, til þrifa og til ísframleiðslu sé um hana að ræða.

Fyrir hendi skal vera búnaður til gerilsneyðingar á vatni sé þess þörf. Hafa skal hæfilegan fjölda handlauga á aðgengilegum stöðum með sjálfvirkri blöndun heits og kalds vatns og búnaði til að stjórna krönum án handsnertingar. Á sama hátt skal vera búnaður fyrir sótthreinsandi efni til að bera á hendur og hanska. Við handlaugar skulu vera einnota handþurrkur.

Fyrir hendi skal vera búnaður eða aðgangur að búnaði til þess að þrífa áhöld og tæki, þar með talin flutningatæki.

23. gr.

Þar sem hætta er á að þéttivatn geti lekið af vatnslögnum niður á afurðir eða ílát skulu þær vera einangraðar og með yfirborði sem auðvelt er að þrífa.

Leiðslur fyrir heitt og kalt vatn skulu auðkenndar hvorar á sinn hátt. Einstreymislokar skulu vera á vatnsúttökum þar sem hætta er á bakflæði ef þrýstingur fellur.

Ef raflagnir eru í rennum skulu þær vera lokaðar. Lagnir og rennur skulu vera í þeirri fjarlægð frá lofti og veggjum að þrif séu auðveld.

24. gr.

Ílát og umbúðir sem notuð eru við flutning eða pökkun sjávarafurða skulu vera nægilega sterk til að veita þeim fullnægjandi vernd. Framleiðandi sjávarafurða skal ganga úr skugga um að efni íláta og umbúða mengi ekki vöruna, gæði hennar rýrni ekki og að varan verði ekki hættuleg eða varasöm fyrir neytendur. Heimilt er að endurnota hrein ílát og umbúðir.

25. gr.

Í vinnslustöð skal umbúðageymsla vera aðskilin frá framleiðslu- og verkunarsvæði og þannig frá gengið að óhreinindi eða raki berist ekki í umbúðirnar.

III. KAFLI
Hreinlætis- og hollustuhættir.

26. gr.

Við framleiðslu sjávarafurða skal gera greinarmun á vinnslusvæðum eftir þeim hreinlætiskröfum sem gerðar eru á hverju svæði. Svæðin skulu aðskilin í samræmi við þessa aðgreiningu.

27. gr.

Vinnsluleyfishafar skulu hafa skriflega hreinlætisáætlun. Reglur heilbrigðisyfirvalda gilda um eftirlit með heilbrigði starfsfólks.

Gólfi, veggjum, lofti, skilveggjum, tækjum, áhöldum og ílátum sem notuð eru við geymslu, flutning og vinnslu sjávarafurða verður að halda hreinum og í góðu lagi.

Að loknum vinnudegi eða oftar skal sápuþvo og sýkladrepa alla fleti, ílát og áhöld sem sjávarafurðir snerta í samræmi við hreinlætisáætlun.

Salernisklefa og snyrtiherbergi skal þrífa vandlega, a.m.k. í lok hvers vinnudags. Þvotta- og salernisbúnaði skal halda hreinum og í fullkomnu lagi. Þess skal gætt að ekki sé beinn samgangur milli salerna og vinnslusvæða.

28. gr.

Hreinlætis- og hollustuhættir skulu vera slíkir að þeir hæfi framleiðslu matvæla. Starfsfólk og aðrir sem á vinnusvæði koma skulu gæta fyllsta persónulegs hreinlætis.

Eftir handþvott skal einungis nota einnota handþurrkur. Gúmmíhanska skal þrífa sem berar hendur.

Á vinnslusvæði og í geymslum fyrir fiskafurðir er hvers konar matar-, drykkjar- og/eða tóbaksneysla bönnuð.

Starfsfólk og aðrir sem á vinnusvæði koma skulu klæðast hentugum og hreinum vinnu- eða hlífðarfatnaði.

IV. KAFLI
Meðferð sjávarafurða.

29. gr.

Vanda skal alla meðferð á sjávarafla þannig að hann óhreinkist hvorki né rýrni óeðlilega að gæðum. Fisk skal blóðga, slægja og þvo eins fljótt og auðið er. Undanþegin ákvæðum um blóðgun og slægingu eru karfi, síld, loðna svo og annar sjávarafli sem samkvæmt venju eða eðli sínu er eða verður ekki blóðgaður eða slægður.

Á tímabilinu 1. október til 11. maí mega fiskiskip sem landa afla sínum daglega koma með óslægðan afla að landi.

Á því tímabili sem heimilt er að landa óslægðum fiski skal skilyrðislaust blóðga hann og ísa. Slægja skal fisk innan 24 klukkustunda frá því að löndun hófst enda hafi hann verið geymdur ísaður í landi.

30. gr.

Öllum sjávarafla skal halda aðgreindum eftir tegundum í veiðiskipi. Einnig skal halda lifandi blóðguðum fiski aðgreindum frá dauðblóðguðum.

Afla sem ætlaður er til manneldis skal dagmerkja og kæla niður að bræðslumarki íss.

Afla sem ætlaður er til manneldis má hvorki geyma í svo þykkum lögum að hann kremjist né flytja í yfirfullum ílátum.

Sjávarafla sem senda á lifandi á markað skal geyma og flytja við bestu skilyrði.

Sjávarafurðir sem ætlaðar eru til sölu ferskar skal geyma vel kældar í hreinum ílátum þar til þær eru sendar á markað.

31. gr.

Við löndun og flutning skal þess gætt að sjávarafurðir óhreinkist ekki eða spillist. Sérstaklega skal tryggja að löndunarbúnaður sé hreinn og honum vel við haldið, losun og löndun fari fram án óhjákvæmilegra tafa og að afurðum sé án tafar komið á öruggan stað, þær ísaðar, geymdar og fluttar við hitastig við hæfi og að afurðirnar séu vel varðar fyrir driti, ryki, skemmdum og öðrum óhreinindum.

Ef geyma þarf afla á uppboðsmörkuðum skal hann kældur m.t.t. þess.

Sjávarafurðir má ekki geyma eða flytja með öðrum afurðum nema þær séu í umbúðum sem veita þeim fullnægjandi vörn.

V. KAFLI
Merkingar.

32. gr.

Á umbúðum eða í fylgiskjölum skal koma fram leyfisnúmer vinnslustöðvar eða nafn og heimilisfang framleiðanda eða ábyrgðaraðila þannig að unnt sé að rekja uppruna vörunnar til þeirra. Merkingar skulu að öðru leyti vera í samræmi við kröfur sem gerðar eru í viðkomandi markaðslandi.

Séu sjávarafurðir sem senda á beint á markað unnar úr þíddu hráefni skal setja upplýsingar þar að lútandi á umbúðirnar sé þess krafist í markaðslandi eða af kaupanda afurðanna.

Afurðir með takmarkað geymsluþol, skal merkja greinilega með upplýsingum um geymsluþol og geymsluskilyrði.

33. gr.

Ef galli kemur fram í afurðum verður að vera hægt að rekja feril þeirra afurða sem bera sama lotunúmer, þannig að hægt sé að afturkalla fyrri sendingar.

VI. KAFLI
Ýmis ákvæði.

34. gr.

Fiskistofu er heimilt að banna hagnýtingu sjávarafla af hafsvæðum sem talið er að hafi orðið fyrir mengun eða geti mengast.

Ákvæði 7. gr., 13. gr., 19. gr., 20. gr., 21. gr., 22. gr., 23. gr. og 28. gr. reglugerðar þessarar eiga ekki við um fiskimjöls- og fóðurframleiðslu.

35. gr.

Fiskistofu er heimilt að veita smáframleiðendum saltaðra og hertra afurða sem ekki nota aðkeypt vinnuafl undanþágu frá ákvæðum þessarar reglugerðar varðandi aðstöðu og búnað.

36. gr.

Fullnægi vinnsluleyfishafi ekki kröfum reglugerðar þessarar getur Fiskistofa svipt viðkomandi vinnsluleyfi skv. IV. kafla l. nr. 93/1992 um meðferð sjávarafurða og eftirlit með framleiðslu þeirra.

37. gr.

Brot á reglugerð þessari varða viðurlögum samkvæmt ákvæðum laga nr. 93/1992 um meðferð sjávarafurða og eftirlit með framleiðslu þeirra.

Með mál út af brotum á reglum samkvæmt reglugerð þessari skal farið að hætti opinberra mála.

38. gr.

Reglugerð þessi er sett samkvæmt lögum nr. 93/1992 um meðferð sjávarafurða og eftirlit með framleiðslu þeirra. Fiskistofa gefur út viðmiðunarreglur er hafi að geyma nánari ákvæði varðandi meðferð, búnað og hreinlæti fyrir einstakar vinnslugreinar.

39. gr.

Reglugerð þessi öðlast þegar gildi. Jafnframt falla úr gildi reglugerðir nr. 55/1970 um eftirlit og mat á ferskum fiski o.fl., sbr. rg. nr. 35/1971, 220/1979, 597/1981 og rg. nr. 35/1956 um fiskmat, rg. nr. 1/1961 um ferskfiskeftirlit, rg. nr. 56/1953 um mat á frystum fiski til útflutnings, sbr. rg. nr. 117/1953, 218/1966 og 262/1970, rg. nr. 71/1973 um mat á saltfiski til útflutnings og rg. nr. 137/1985, um fyrirkomulag mats og eftirlits með sjávarafurðum til útflutnings. Ennfremur er úr gildi felld reglugerð nr. 177/1985 um búnað og hreinlæti í fiskvinnslustöðvum.

Sjávarútvegsráðuneytið, 30. apríl 1993.

Þorsteinn Pálsson.

Árni Kolbeinsson.